

O‘ZBEKISTONGA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA RAQAMLASHTIRISH VA TEXNOLOGIYALARNING TA’SIRI

Mamatkulova Nodira Maxkamovna

TAQU, “Menejment” kafedrasi dotsenti

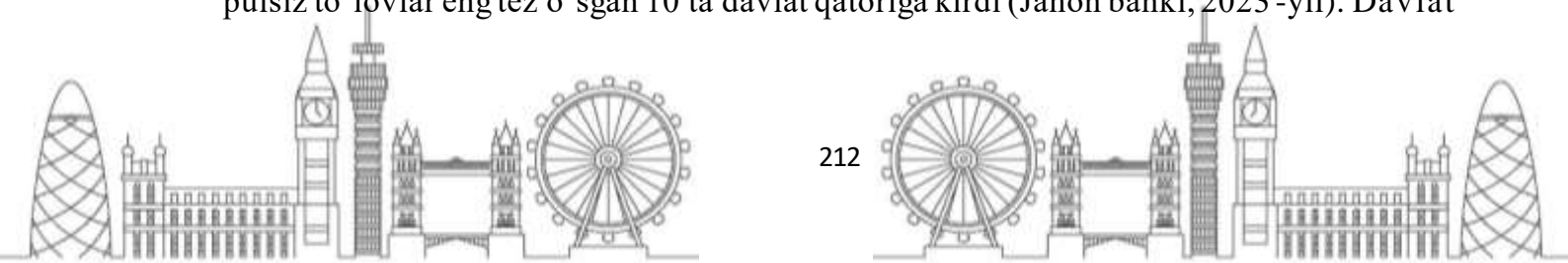
Annotatsiya. Maqolada raqamlashtirish va zamonaviy texnologiyalarni joriy etishning O‘zbekiston iqtisodiyotiga xorijiy investitsiyalarni jalb etishga ta’siri ko‘rib chiqiladi. Raqamli boshqaruv, elektron tijoratni rivojlantirish, texnologik startaplar sohasidagi asosiy islohotlar tahlil qilinmoqda. "Raqamli O‘zbekiston - 2030" strategiyasi doirasidagi loyihalar, davlat xizmatlarida blokcheyn yechimlarini joriy qilish va IT-parklar tashkil etish masalalariga alohida e’tibor qaratildi. Raqamli transformatsiya mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligini qanday oshirishi, tranzaksiya xarajatlarini kamaytirishi va xorijiy kompaniyalarning O‘zbekiston bozoriga kirishini kengaytirishi baholanmoqda.

Kalit so‘zlar: raqamlashtirish, texnologiyalar, xorijiy investitsiyalar, elektron hukumat, startaplar, IT-parklar, elektron tijorat, innovatsiyalar, sun’iy intellekt, raqamli infratuzilma, investitsiya muhiti, texnologik klasterlar, kiberxavfsizlik, raqamli iqtisodiyot, xalqaro hamkorlik, IT-xizmatlar eksporti.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston texnologik modernizatsiya nafaqat ichki o‘sish omili, balki xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning muhim vositasi ekanligini anglagan holda raqamli iqtisodiyotni faol rivojlantirmoqda. Raqamli texnologiyalar vazirligi ma’lumotlariga ko‘ra, 2024-yilda IT-xizmatlar eksporti hajmi 344 million dollarga yetdi, bu 2023-yilga nisbatan 48 foizga ko‘pdir. "Raqamli O‘zbekiston - 2030" dasturida raqamli infratuzilmani yaratish, elektron tijoratni rivojlantirish, sun’iy intellekt texnologiyalarini joriy etish va aholining raqamli savodxonlik darajasini oshirish kabi ustuvor yo‘nalishlar belgilangan.

Investitsiyalarni jalb qilishning asosiy omillaridan biri zamonaviy raqamli infratuzilmani yaratishdir. 2025-yilga kelib 4G qamrovini mamlakat hududining 98 foiziga yetkazish va Toshkent, Samarqand va Buxoroda to‘liq 5G tajriba loyihalarini ishga tushirish rejalashtirilgan (ICT Ministry, 2024). Yuqori tezlikdagi internet va bulutli xizmatlarning mavjudligi xalqaro kompaniyalar uchun to‘siqlarni kamaytiradi va masofaviy xizmatlar, autsorsing va elektron tijorat sohasidagi loyihalarni amalga oshirish imkonini beradi.

Bank sohasidagi islohotlar, jumladan, raqamli to‘lov tizimlarini rivojlantirish va blokcheyn texnologiyalarini joriy etish transchegaraviy hisob-kitoblarni tezlashtiradi va biznes muhitini yanada shaffof qiladi. 2023-yilda O‘zbekiston Markaziy Osiyoda naqd pulsiz to‘lovlar eng tez o‘sgan 10 ta davlat qatoriga kirdi (Jahon banki, 2023 -yil). Davlat

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

xizmatlari onlayn shaklga o'tkazilmoqda: my.gov.uz portalida 300 dan ortiq turdagi elektron xizmatlar ko'rsatilmoqda, bu esa byurokratik tartib-taomillarni qisqartiradi va investorlarning ishonchini oshiradi.

2019-yildan buyon mamlakatda 14 ta hududiy IT-park tashkil etilgan bo'lib, ular startaplarga soliq imtiyozlari va infratuzilmaviy yordam ko'rsatadi. 1500 dan ortiq kompaniyalar, jumladan, AQSH, Janubiy Koreya va BAAning xorijiy firmalari rezidentga aylandi. 2024-yilda fintech ekotizimi va marketpleysni rivojlantirish uchun xorijiy investorlardan 52 million dollar jalb qilgan Uzum startapi kapitalni muvaffaqiyatli jalb qilishga misol bo'la oladi (Forbes Central Asia, 2024). Raqamlashtirish shaffoflikni oshirish, tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish, biznes muhitini yaxshilash va eksport imkoniyatlarini kengaytirishga yordam beradi. UNCTAD hisobotiga ko'ra (2024), raqamli tayyorgarlik darajasi to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmi bilan bevosita bog'liq. O'zbekiston misolida bu ko'rsatkich 2018-yildagi 0,43 dan 2024-yilda 0,62 gacha yaxshilandi, bu xalqaro investorlar ishonchi oshganini aks ettiradi.

UNCTAD (World Investment Report 2024) ma'lumotlariga ko'ra, rivojlangan raqamli infratuzilmaga ega mamlakatlar yuqori texnologiyali tarmoqlarga 20-30% ko'proq to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qiladi. O'zbekistonda raqamlashtirish samarasi quyidagilarda namoyon bo'ladi:

- ♦ tranzaksiya xarajatlarini qisqartirish va biznesni ro'yxatdan o'tkazish tartib-taomillarini soddalashtirish (30 daqiqada onlayn ro'yxatdan o'tish);
- ♦ soliq ma'muriyatchiligining shaffof tizimini yaratish;
- ♦ eksport uchun raqamli platformalarni rivojlantirish (masalan, e-Agro, e-Export).

O'zbekistonda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining (AKT) rivojlanishi mamlakatning xorijiy investorlar uchun jozibadorligini oshiruvchi asosiy omillardan biriga aylanmoqda. Iqtisodiyotni faol raqamlashtirish biznes yuritish uchun qulay infratuzilmani yaratadi, tartib-taomillarning shaffofligini oshiradi hamda davlat organlari va tadbirkorlik sektori o'rtasidagi o'zaro hamkorlikni tezlashtiradi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda raqamli transformatsiya sohasida keng ko'lamli loyihalar amalga oshirildi:

- Davlat aktivlari va yer uchastkalarini sotish bo'yicha elektron auksionlarni o'tkazish uchun "E-ijro Auksion" platformasining ishga tushirilishi xususiylashtirish jarayonlarining shaffofligini oshirdi.
- "my.gov.uz" portalini rivojlantirish va tadbirkorlarga ruxsat beruvchi hujjatlar va litsenziyalarni masofadan turib olish imkonini beruvchi elektron hukumatni joriy etish.
- Toshkent shahri va hududlarda IT-kompaniyalarga imtiyozlar, shu jumladan soliq ta'tillari va soddalashtirilgan valyuta operatsiyalarini taqdim etuvchi IT-parklar tashkil etish.
- Raqamli bank infratuzilmasini rivojlantirish - transcengaraviy hisob-kitoblarni osonlashtiradigan onlayn to'lovlar, mobil banking va xalqaro pul o'tkazmalari tizimlarini joriy etish.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

AKTning rivojlanishi iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshiradi, tranzaksiya xarajatlarini kamaytiradi va xorijiy investorlar uchun ishonchli muhit yaratadi. Zamonaviy raqamli xizmatlar xorijiy kompaniyalarga bozorga tezroq kirish, loyihalarni samaraliroq boshqarish va ma'muriy to'siqlarni minimallashtirish imkonini beradi.

Xalqaro korporatsiyalar va venchur fondlari O'zbekistonga quyidagilar tufayli qiziqish bildirmoqda:

- raqamli infratuzilmani yaxshilash (keng polosali internet, ma'lumotlar markazlari),
- raqamli hujjat aylanishini joriy etish,
- IT-parklar va startaplarni qo'llab-quvvatlash.

Raqamlashtirish va texnologiyalarni joriy etish O'zbekistonga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning strategik drayverlariga aylandi. IT infratuzilmasi sohasidagi islohotlar, fintech, elektron hukumat va texnologik klasterlarning rivojlanishi uzoq muddatli iqtisodiy o'sish va mamlakatning global raqamli iqtisodiyotga integratsiyalashuvi uchun barqaror asos yaratmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 25-dekabrda O' RQ-598-son "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida" gi Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Investitsiyalar va tashqi savdo sohasida boshqaruv tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi 2019 yil 28 yanvardagi PF-5643-son Farmoni
3. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. 2024-yil uchun yillik hisobot. – https://cbu.uz/upload/medialibrary/57b/0k19fv1aey7lot5eyib3eae4rx81c1jh/Markaziy-bank-yillik-hisoboti-2024_.pdf
4. **Asian Infrastructure Investment Bank** (2023). *Uzbekistan: First Inclusive and Resilient Market Economy Development Policy Operation*. - <https://www.aiib.org/en/projects/details/2023/approved/Uzbekistan-First-Inclusive-and-Resilient-Market-Economy-Development-Policy-Operation.html>
5. UN Trade and Development (UNCTAD). World Investment Report 2024. - <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>

